

Α

Α—α.

Α α, Άλφα, τὸ Ἐλλ. πρῶτον γράμμα τοῦ Ἑλλ. ἀλφαβήτου: ἄδεν ὡς ἀριθμητικόν, α' = εἷς καὶ πρῶτος, ἀλλὰ α = 1000 ἢ χιλιστός, ἢ, ὄν' μετὰ διαιρετικῶν σημείων, (ᾶ) ἢ μετὰ γραμμῆς εὐθείας ἐπ' αὐτοῦ (ᾷ) σημαίνει μύριοι (10,000). Ἡρών Νεωτ. 169, 4 καὶ ἄλλ. Εἰς χειρόγραφά τινα τὸ πρῶτος, η, ον, εὐρηται γεγραμμένον ας, απ, αν' ἢ γενικῆ αν, απ: καὶ ἡ δοτ. αν, απ κτλ.—Τὸ μακρὸν ᾶ διαφέρει τοῦ βραχείου ᾱ, οὐχὶ κατὰ εἶδος, ἀλλὰ κατὰ ποσόν, ἦτο δὲ εὐφωνότατον τῶν ἄλλων μακρῶν φωνηέντων. «εὐφωνότατον τὸ ἄλφα ὅταν ἐντείνηται λέγεται γὰρ ἀνοιγόμενον τὸ στίγματος ἐπὶ πλείστον, καὶ τοῦ πνεύματος ἀνω φερομένου πρὸς τὸν οὐρανόν», Διονυσ. Ἄ. τόμ. Ε', σ. 75, 12. ἐκδ. Ρεϊσίου. Ἡ καταχρ. διφθογος α' ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Λατινικὸν ā μακρὸν.

Α, εἰδικὸν ὄνομα ἐνὸς τῶν δέκα δικαστηρίων τῶν Ἀθηναίων, γεγραμμένον πυρρῷ βάμματι ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ δικαστηρίου. Σχολ. Ἄριστοφ. Πλουτ. 277. Καὶ ἐπὶ τῆς δέλτου καὶ τῆς βόδου τοῦ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τούτῳ δικάζοντος δικαστοῦ ἦν ἐγγεγραμμένον τὸ στοιχεῖον Ἀ. (Διεθν. Ἐφημ. Νομισμ. Ἀρχ. τόμ. Α', σ. 63).—Τὰ ἄλλα ἐνέα δικαστήρια καὶ οἱ δικάζοντες ἐλάμβανον τὰ ἀνάλογα στοιχεῖα Β, Γ, κτλ. μέχρι τοῦ Κ.

Β ἐπὶ τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων Ἀριστόνης τῆς Β', συζύγου Πτολεμαίου Β', τοῦ Φιλαδέλφου, τὸ Α σημαίνει τὸ πρῶτον ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς βασιλίσσης ταύτης καὶ τῆς ἀποθεώσεως αὐτῆς: ἐπὶ τῶν νομισμάτων τούτων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ καὶ τὰ γράμματα Β—Ω, ΑΑ—ΩΩ καὶ ΔΔΔ, ΒΒΒ, ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη, λήγοντα ἀκριβῶς εἰς τὸ ἔτος τοῦ θανάτου Πτολεμ. Γ', τοῦ Εὐεργέτου (ἀνακοίν. Ι. Σβορώνου). **γ** Α = ἀσάριον, ἐπὶ νομισμάτων τῆς Λακεδαιμόνι, Imhoof Griech. Münz., 686.

Δ < = ἀσάριον ἡμισυ, ἐπὶ νομισμάτων τῆς Τόμης, Imhoof ἔ. ἀ. 687.

ε Α, ΔΔ καὶ ΔΔΔΔ, διακριτικὰ γράμματα θέσεων καὶ εἰσθητικῶν ἀρχαίων Ἑλλ. θεάτρων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου ἐν Ἀθήναις καὶ τῆς ἐν αὐτῷ συνερχομένης ἐκκλησίας (Διεθν. Ἐφημ. Νομισμ. Ἀρχ. τόμ. Α', σ. 37 καὶ ἔξ.). **ς** ὡς ἀστερονομικὸν σημεῖον σημαίνει τὴν σελήνην, (I. F. Friedereich Die Weltkörper, σ. 17).

Τροπικὸς τὸ Α (ἄλφα) σημαίνει τὴν ἀρχὴν ὡς ἐν τῇ Κ. Δ. «Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἢ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, ὃ πρῶτος καὶ ὃ ἔσχατος». Ἀποκάλ. Ἰωάν. Δ', 8, καὶ 11.—ΚΔ', 6. ΚΒ', 13.

Μεταβολαὶ τοῦ ᾶ: **1)** Αἰολ. ᾶ ἀντὶ ε, ἐν τισιν ἐπιρρήμασι χρόνου καὶ τόπου, ἄλλοτα ἀντὶ -τε, ξενερβα ἀντὶ -θε, Αἰγνῆς Αἰολ. δ. σ. 74.

2) ἀντὶ τοῦ ο, ὑπα-δεδρόμακεν, Σαπο. 2, 10, πρβλ. Ἀλκαί. 7. Αἰγνῆς.—ἀλλὰ τὸ ο συνηθέστερον κεῖται ἀντὶ τοῦ ᾶ ἴδ. στοιχ. ο.

3) Δωρ., ᾶ ἀντὶ τοῦ ε, ὡς ἐν τῇ Αἰολ., ἄλλοκα ἀντὶ -τε, ἀνωθα ἀντὶ -θε ἢ -θεν, γα ἀντὶ γε.

4) ὡσαύτως ἐν τῇ ῥίζῃ λέξεων: Ἄρταμις ἀντὶ Ἄρτεμις, ἄτερος ἀντὶ ἔτερος, ἰαρός ἀντὶ ἱερός, τράφω, στράφω, τράχω, ἀντὶ τρέφω, στρέφω, τρέχω, φρασί ἀντὶ φροσί, κτλ. Αἰγνῆς Δωρ. δ. σ. 113 ἔξ.

γ ἀντὶ τοῦ ο, εἰκατι (φεικατι) ἀντὶ εἰκοσι: ἀλλὰ συνηθέστερον τὸ ο ἀντὶ τοῦ α ἴδ. στοιχ. ο. Αἰγνῆς σ. 119.

3) Ἰων., ᾶ ἀντὶ ε, ὡς μέγαθος ἀντὶ μέγεθος:—τούναντιον ε ἀντὶ ᾶ, ἴδ. στοιχ. ε.

6) ᾶ ἐνίοτε γίνεται ἠ ἐν τοῖς ἀριθμητικῶς: διπλήσιος, πολλαπλήσιος ἀντὶ διπλάσιος, πολλαπλάσιος, κτλ.

γ ἐν τισι λέξεσι τὸ α κεῖται ἀντὶ τοῦ η, οἶον: λέλαμιαι ἀντὶ λέλημιαι, λάξομαι ἀντὶ λήξομαι, μεσαμβρήν ἀντὶ μεσημβρία, ἀμφισ-δάτέω, -δάσιον, ἀντὶ ἀμφισθητέω, -ήτησις Δινδ. διαλ. Ἡροδότ. σ. xxxiv.

δ ᾶ ἀντὶ ο, ὡς ἀρρῶδέω ἀντὶ ὀρρῶδέω, Ἡροδ.

II. Μεταβολαὶ τοῦ ᾱ: **1)** ᾱ εὐρηται σταθερῶς ἐν τῇ Αἰολ. καὶ Δωρ. (ὡς

καὶ ἐν τῇ Λατιν.) ἀντὶ Ἰων. η, ἐν ᾧ ἡ Ἄστ. διάλεκτος ἀκολουθεῖ ὅτε μὲν τὴν Ἰωνικὴν, ὅτε δὲ τὰς παλαιότερας διαλέκτους: διότι οὐδεμίᾳ σχεδὸν ἀμφιβολίᾳ ὑπάρχει ὅτι οἱ εἰς ᾶ τύποι εἰσὶν οἱ παλαιότατοι. Δύναται δὲ νὰ τεθῇ ὡς γενικὸς κανὼν ὅτι ἡ Ἰων. γίνεται ᾶ Αἰολ. καὶ Δωρ. ἐν ταῖς καταλήξεσι τῆς α' κλίσεως, ὡς πύλα, Ἄτρεϊδας, κτλ. ἀντὶ πύλη, Ἄτρεϊδης, κτλ., ὡς καὶ ὅπουδήποτε τὸ η κεῖται ἀντὶ τοῦ α ἐν τῇ ῥίζῃ ἢ ἀρχικῶ τινι τύπῳ, ὡς θνάσκω ἀντὶ θνήσκω (√ θαν), μνάμα (√ μνα), εὐ-άνωρ (ἀνῆρ), ἀλκάεις (ἀλκά), κτλ. ἀλλ' ὅταν τὸ η προέρχεται ἐκ τοῦ ε ἢ εἰ, τότε διατηρεῖται ἐν τῇ Αἰολ. καὶ Δωρ., ὡς ἠρχόμεν (ἔρχομαι), ἀλλ' ἠρχόμεν (ἄρχομαι), μάτηρ (√ μάτερ), κτλ.: πολλαὶ ὅμως ἐξαιρέσεις ἀπαντῶσιν ἴδ. περὶ τοῦ θλου ζητήματος τὸν Αἰγνῆς Αἰολ. δ. σ. 84—88. Δωρ. δ. σ. 127—153.

6) τούναντιόν, ἐν τῇ Δωρ., τὸ αε καὶ αει κατὰ τὴν κλίσει τῶν εἰς ᾶω ῥημάτων δὲν συναίρ. εἰς ᾶ, ἀλλ' εἰς η, ὡς ἐνίκη ἀντὶ -ᾶ, ὄρη ἀντὶ -ᾶ, Αἰγνῆς Δωρ. δ. σ. 195. οὕτως αη: ὡς: ὄκχ' ὄρη ἀντὶ ὄσαν ὄραη, Ἐπίχ. 10. Αἰγνῆς:—ὡσαύτως ἐν κράσει, ὡς τήμια ἀντὶ τὰ ἔμα, κήγῶν ἀντὶ καὶ ἐγῶν, κτλ. Αἰγν. σ. 221.

γ ἐν τῇ Δωρ., αο καὶ αω συνακροῦνται οὐχὶ εἰς ω, ἀλλ' εἰς ᾶ, ἴδ. στοιχ. ω. **δ** ἐν τῇ Αἰολ., ἐνίοτε εὐρηται αἰ ἀντὶ τοῦ Δωρ. ᾶ, ὡς θνασκω ἀντὶ θνάσκω (θνήσκω), Αἰγνῆς Αἰολ. δ. σ. 96.—Λοκρ. ἀντὶ ε, ὡς ἀμάρα, ἀντὶ ἡμέρα, φάρω ἀντὶ φέρω, Hicks, Inscr. 63:—ἴδ. ὡσαύτ. αεί, αετός.

2) ἐν τῇ Ἰων. διαλ. τὸ η ἀντὶ τοῦ ᾶ εἶναι οὕτως ἰδιῶτον ὅσον καὶ ἐν τῇ Αἰολ. καὶ Δωρ. τὸ ε ἀντὶ τοῦ η: οὕτως ἐν τῇ α' κλίσει σοφῆ, -ης, -η, -ην, Ἀρισταγόρης. (-εω), -η, -ην: ἀλλ' ὅταν ἡ ὀνομαστικὴ λήγη ἦ ᾶ, ἡ μεταβολὴ γίνεται μόνον ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ., ἀλήθεια, -ης -η, -αν: ὡσαύτως ἐν πολλαῖς συλλαβικαῖς ἢ καταληκτικαῖς μεταβολαῖς, ὡς θώρηξ, -ηκος, Σπαρτιήτης, ἀνιήρος, λάθρη, λίγν, κτλ., καὶ ἐν πολλαῖς λέξεσιν. ὦν πίνακα (ὡς ἐν χρήσει παρ' Ἡροδότῳ) παρέχει ὁ Δινδάρρ. Ἡροδότ. διαλ. σ. vii καὶ ἔξ.

α, ὡς ἀχωριστον προθετικὸν μόριον ἐν συνθέσει: **1)** α στερητικόν, ἐκφράζον ἔλλειψιν, στήρησιν, ἀπουσίαν, ὡς τὸ Λατιν. in-, καὶ τὸ Ἀγγλικόν un- οἶον, σοφός, ἀσφορός (περὶ τῆς ῥίζης ἴδ. ἀν-, ἀνα-). Ἐνίοτε ὑπονοεῖ μομφήν, ὡς ἀβουλία, = δυσβουλία, κακῆ σκέψις, ἀπερισκέψια: ἀπρόσωπος, κακοπρόσωπος, δυσειδής, —ὅπερ προέκυψε κυρίως κατὰ ὑπερβολήν: = βουλή ἣτις δὲν εἶναι βουλή, δηλ. κακῆ—πρόσωπον οὐχὶ καλλίτερον αὐτοῦ μὴ ὑπάρχοντος, δηλ. ἀπὸ τὸ τίποτε, τοῦτ' ἔστι, δυσειδής: πρβλ. ἀδωρος. Τούτο τὸ α σπανίως προηγείται φωνηέντος, ὡς ἐν τοῖς ᾶ-άτος, ᾶ-ατος, ἀήθης, ᾶοκος, ᾶοκος, ᾶοπος: συνήτερον εὐρηται πρὸ δασείας, ὡς ᾶατος, ἀήσσητος, ᾶοπλος, ᾶόρατος, ᾶόριστος, ᾶῦδρος, ᾶῦρος: περιπτώσεις τινὲς δὲν εἶναι σαφεῖς, διότι ἀπωλέσθη τὸ F, ὡς π. χ. αἰδῆσλος, αἰδῆλος, αἰδῆλος, αἰδῆτος, ἀέκων, ἀελπτος, ἀεργος, ἀοικός: ἐνίοτε τὸ α τοῦτο συμπύσεται ἢ συγχιρᾶται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνηέντος, ὡς ἄκων, ἀργός (ἀεργός): ἀλλὰ πρὸ φωνηέντος συνηθέστερον εἶναι τὸ αν-. Συμφωνεῖ δὲ πρὸς τὸ ἐπιρρημα ἄνευ, ὥστε ἐπιθετα σηματιζόμενα δι' αὐτοῦ συνάπτονται συχνάκις γενικῶ, οἶον: ἀλαμπι-τῆς ἠλίου, ἄνατος κακῶν, = ἄνευ λάμπους ἠλίου, ἄνευ ἀπὸς κακῶν, μάλιστα παρὰ τοῖς Τραγ., Schäf. Mel. σ. 137. Εὐρηται δὲ μόνον ἐν συνθέσει μετ' ὀνομάτων: ἐπειδὴ ὅσα ῥήματα ἔχουσιν αὐτὸ εἶναι πάντοτε παράγωγα, Σκαλιγ. παρὰ Λοδ. Φρον. 206: πρβλ. ἀβουλέω, ἀγνοέω, ἀνήδημαι, ἀτίζω.

II α ἀθροιστικόν: ᾶ- ἢ ᾶ-, σημαίνει ἐνώσειν, μετοχήν, ὁμοίτητα, ὀρθότερον μετὰ δασέως πνεύμ., ὡς ἐν τοῖς ἀθρόος, ᾶπας, ἀλλὰ συνήθως μετὰ ψιλοῦ, οἶον ἄκοιτις, ἄλοχος, ἀδελφός, ἀτάλαντος, ἀκόλουθος, πρβλ. Πλάτ. Κρατ. 405C. Ἄναλογεῖ